

מהספר העתידי רמזי טעם עם טעם לשב"ח מאת שלום המאירי, אשמח לתגובות במייל: shalom303@gmail.com

הִנֵּה הָעָם יֵצֵא מִמִּצְרַיִם וַיִּכַּס אֶת עֵינָיו הָאָרֶץ עֲתִידָה לִכְהֹן קָבֹה לִי אֶתְּךָ אוֹכְלִי אוֹכְלִי
(מרכא תביר) לְהִלָּחֵם בּוֹ (במדבר כב, יא)

רבי פנחס שפירא הי"ד מבאר¹ שבלק חשש מהאחדות בעם ישראל, המתקיימת ע"י הענוה, הרמוזה ב"ארץ"
ולכן אמר (לעיל פסוק ו') "וַאֲגַרְשֶׁנוּ מִן הָאָרֶץ". ע"כ.

אפשר שבלעם רומז שבלק ניסה לנקוט לשון ענוה "אולי אוכל", שהיא לשון ספק. ע"כ.

ונרמז בטעמים: אוֹכְלִי אוֹכְלִי (מרכא תביר), מרכא רומז למלך². תביר רומז לענוה. בלק נקט לשון ענוה,
כנגד הענוה של ישראל.

שלום המאירי

אוֹכְלִי אוֹכְלִי לְהִלָּחֵם בּוֹ וַיִּגְרְשֵׁתִיו (סילוק – סוף פסוק) (במדבר כב, יא)

רש"י מבאר: "וגרשתיו - (שם) מן העולם ובלק לא אמר אלא ואגרשנו מן הארץ איני מבקש אלא להסיעם מעלי
ובלעם היה שונאם יותר מבלק"³. ע"כ.

ונרמז בטעמים: וַיִּגְרְשֵׁתִיו (סילוק – סוף פסוק), בלעם רצה לסלקם מהעולם, סוף פסוק.

שלום המאירי

וַיָּקָם בַּלְעָם בַּבֹּקֶר וַיֹּאמֶר אֶל שָׂרֵי בָלָק לֵכּוּ אֵל אֶרְצָכֶם כִּי (יתב) מֵאֲן יִדְוֶד לַתִּתִּי
לְהִלָּךְ עִמָּכֶם (במדבר כב, יג)

רש"י מבאר: "להלך עמכם - אלא עם שרים גדולים מכם. למדנו שרוחו גבוהה ולא רצה לגלות שהוא ברשותו
של מקום אלא בלשון גסות".

¹ צפנת פענח על התורה ומועדים, רבי פנחס שפירא, אדמו"ר מקעכניע, ירושלים תשכ"ד, עמ' קכ"ו: "המורא של מואב
ה' בעבור שהי' לעם ישראל אחדות ע"ד ויחן שם ישראל כאיש אחד בלב אחד וזה אומרו עם יצא ממצרים בלשון יחיד
והו"א ישב ממלי ג"כ בלשון יחיד ורומז שעי"ז יהי' שמו וכסאו שלם שנרמז באותיות הו"א כידוע ויכריתו את האומות
כפירש"י על ממלי חסר כתיב, קרובים הם להכריתנו כמו כי אמילים והאחדות אינו מתקיים רק ע"י מדת ענוה כמובן,
וענוה נרמז בתיבת ארץ לכן שלחו אל בלעם אולי אוכל נכה בו, בהאחדות שלו ואגרשנו מן מדת ענוה ושפלות רוח שנרמז
בתיבת ארץ, וזהו ואגרשנו מן הארץ, והקב"ה אומר לו לא תאר את העם כי ברוך הו"א".

² ראה רש"י בראשית מא, מג: "אברך - כתר גומו דין אבא למלכא. רך בלשון ארמי מלך בהשותפין (בבא בתרא ד עא)
לא ריכא ולא בר ריכא".

³ ראה גם שפתי כהן, רבי מרדכי הכהן: "אולי אוכל להלחם בו וגרשתיו. בלק אמר ואגרשנו מן הארץ לבד, שפחד שלא
יקחו ארצו, אבל בלעם אמר וגרשתיו מן העולם, כי כן היתה עצתו עם פרעה, כל הבן הילוד היאורה תשליכוהו, כדי
לכלותם".

מהספר העתידי **רמזי טעם עם טעם לשב"ח** מאת שלום המאירי, אשמח לתגובות במייל: shalom303@gmail.com

רבי חיים מטשרנוביץ, מבאר⁴ שמפני גאוותו חשב בלעם שכאשר הקב"ה אמר לו (פסוק ט') "מי האנשים האלה עמך", כוונתו שאינם מכובדים מספיק כדי לשבת במחיצת בלעם. ע"כ.

ונרמז בטעמים: **כִּי** (יְתִיב) מֵאֵן יִדְוֹד לְתַתִּי לְהִלֵּךְ עִמָּכֶם, כי אינכם חשובים **לשבת** (יְתִיב) אתי.

שלום המאירי

וַיֵּלֶךְ בַּלְעָם וַיֹּאמֶר אֶל עֲבָדֵי בַלָּק אִם יֵתֵן לִי בַלָּק מִלֵּא בֵּיתוֹ כֶּסֶף וְיִזְכָּרְכֶם (אתנחתא)
לֹא אוֹכַל לְעֹבֵר אֶת פִּי יְדִוֵּד אֱלֹהֵי (במדבר כב, יח)

רש"י מבאר: "מלא ביתו כסף וזהב - למדנו שנפשו רחבה ומחמד ממון אחרים". לכאורה, אדרבא צדיק הוא שבעבור כסף רב לא יעבור פי הבורא.

רבי יצחק צינקין⁵ מבאר שטעם האתנחתא **וְיִזְכָּרְכֶם** רומז **על הפסקה, אתנחתא**, בדיבור של בלעם: "ונראה לי לומר אשר בלעם אמר בלשון תנאי ולכך כתוב אתנחתא בתיבת **וְיִזְכָּרְכֶם** שאם לא כן היה לו לכתוב האתנחתא תחת תבת 'אלקי', שהכל דיבור אחד, אבל המעשה היה כך: לפי שפיקח היה ואמר מלתא דמשתמע לתרי אפי (=דיבור דו משמעי) ואמר 'אם יתן לי בלק מלא ביתו כסף וזהב' **ושתק מעט** ואחר כך אמר 'לא אוכל לעבור את פי ד' מזה מוכח שנפשו רחבה שחמד ממון הרבה. וראה לדברי שהרי לבסוף כשאמר לבלק הלא גם אל מלאכיך אשר שלחת אלי דברתי לומר אם יתן לי בלק מלא ביתו כסף וזהב לא אוכל לעבור את פי ד' אלקי וכאן **לא כתוב אתנחתא** תחת תיבת זהב".

כעין זה מבאר **רבי אביגדר נבנצל**⁶: על תיבת **וְיִזְכָּרְכֶם** יש אתנחתא, ואם כן שני דברים אמר בלק: אחד שילך אתם אם יתן לו בלק מלא ביתו כסף וזהב, וזה מפני שנפשו רחבה, ועוד אמר שאינו יכול לעבור רצונו של ה' ⁷. ולכן לקמן (כד, יב) וגו'⁸ כשכבר אינו יכול לדרוש תשלום, כשבלק רוצה לגרשו, שם אין אתנחתא ב'וזהב', אלא מחובר הוא למקרא שלאחריו דמשמעו שאמר אל שליחי בלק שאף אם יתן לי בלק מלא ביתו כסף וזהב מ"מ לא אוכל לעבור את פי ה' ⁹.

⁴ **באר מים חיים**, רבי חיים מטשרנוביץ, פרשת בלק (כב, ט): "ויבוא וגו' ויאמר מי האנשים וגו'. מלת עמך שבכתוב לכאורה מיותר ויתבאר על דרך אומרם ז"ל (עבודה זרה נ"ה.) החליקו בדברים כדי לטורדן מן העולם וכו' וכן כאן הנה הקב"ה כיוון לטובה לשאלו מי האנשים וגו' כדי ליכנס עמו בדברים כפירוש רש"י. ואך הוא ראה וטעה לסבור שח"ו פעמים אין הכל גלוי לפניו. ואמנם כי בשתיים טעה כי היה מסופק בזה אם זה אמת שלפעמים אין הכל גלוי וכו' או על כל פנים היתה כוונתו בשאלתו לומר כי מי האנשים האלה **האינם חשובים עמך שישבו אתך בצוותא חדא** כמו שאמר למעלה וישבו שרי מואב עם בלעם. כי לצד רוח גבוהה שהיה בו. דן בנפשו שיכוון הקב"ה שאין כבודו לישב עם אנשים פחותים ממנו. ועבור זה הוסיף לו הקב"ה כביכול מלת עמך להחליקו בדברים. לשאת אותו עד תכלית גבהותו להוסיף לו גיאות על גיאות שיסבור שהקב"ה מקפיד על כבוד החמור. וזה הוא מפלתו כי גאות אדם תשפילנו (משלי כ"ט, כ"ג)".

ראה גם **פני דוד**, החיד"א, פרשת בלק: "ואומרו בלק מלך מואב שלח אלי הנה העם וכו' יש בו קצת הרגש דה' אמר מי האנשים האלה עמך והו"ל להשיב שלוחי בלק לאמר הנה העם וכו' ואפשר דאותו רשע נסתפק אם הדברים כפשטן או רצונו דאין אלה כדאי שישבו עמו וק"ו ללכת עמהם כי הוא היה בעיניו גדול יתר מאד".

⁵ **מציאת יצחק**, רבי יצחק צינקין, וילנא תרעג, דף מ עא.

⁶ **קונטרס טעם לשבח**, בתוך **"מעט מים"**, רבי יצחק מאיר בן יהוידע, ירושלים תשנז, עמ' ד. ראה גם **מציון מכלל יופי**, רבי אביגדר נבנצל, ירושלים תשסח, עמ' קעה.

⁷ כעין זה כתב **עטרת פ"ז** על התורה, רבי מרדכי אפרים פישל זוסמן, ירושלים תשכז, עמ' קמד.

⁸ אם-יִתֵּן-לִי בַלָּק מִלֵּא בֵּיתוֹ כֶּסֶף וְזָהָב לֹא אוֹכַל לְעֹבֵר אֶת-פִּי יְדִוֵּד לְעֲשׂוֹת טוֹבָה אֲוֹ רָעָה מִלְּגִי.

⁹ כעין זה הביא **תורה שלמה**, רבי שלמה צבי שיק, סאטמאר תרסט, עמ' כו, פרשת בלק סימן ב, בשם **צוהר התיבה**.